

ویژه برنامه «یل چرشنه سی» در دانشگاه علوم پزشکی تبریز برگزار شد

از ویژگی های خاص سومین هفته از «چهار چارشنبه باستانی»، برپایی گردونک شانس بود که با استقبال دانشجویان مواجه شد و در طی آن شرکت کنندگان، شانس خود را می آزمودند و جوایزی را برنده می شدند.

به گزارش روابط عمومی دانشگاه علوم پزشکی تبریز، سومین هفته «چهار چارشنبه باستانی» به همت کانون افق، رسا و سهند در روز چهارشنبه، هجدهم اسفند ماه ۱۴۰۰، در ورودی مجتمع فرهنگی و رفاهی در دانشگاه علوم پزشکی تبریز برگزار شد.

بر اساس این گزارش، سومین هفته از «چهار چارشنبه باستانی» به «یل چرشنه سی» یا «چارشنبه باد» اختصاص یافته بود. در این برنامه، اعضای کانون های افق، رسا و سهند با برپایی غرفه به ارائه توضیحات در مورد «یل چرشنه سی» یا «چارشنبه باد» پرداختند. پخش بروشور معرفی چهارشنبه سوم، پذیرایی از حاضران و گرفتن عکس یادگاری با نمادهای این هفته از دیگر بخش های این برنامه بود.

در سومین هفته از «چهار چارشنبه باستانی» به مانند هفته دوم، سفره هفت سین برپا شده بود که با هنرمندی اعضای این کانون ها شکل گرفته و به سبب تزئینات زیبا و چشم نواز، نظرها را به خود جلب کرده بود و حاضران در کنار این سفره به یادگار عکس می گرفتند.

از ویژگی های خاص سومین هفته از «چهار چارشنبه باستانی»، برپایی گردونک شانس بود که با استقبال دانشجویان مواجه شد و در طی آن شرکت کنندگان، شانس خود را می آزمودند و

جوایزی را برنده می شدند. در جریان برگزاری سومین هفته «چهار چارشنبه باستانی»، دکتر علی عابد الهی، معاون فرهنگی و دانشجویی دانشگاه، از این رویداد بازدید کرد. وی از کانون های برگزار کننده «چهار چارشنبه باستانی» و نیز مریم رستمی، کارشناس مسئول کانون های فرهنگی دانشگاه، قدردانی کرد. مریم متین فرد، دبیر کانون افق، نیز با اهدای شاخه گلی به معاون فرهنگی و دانشجویی دانشگاه از سوی دانشجویان فعال در «چهار چارشنبه باستانی» تشکر کرد و در ادامه، عابد الهی به همراهی دانشجویان کانون های برگزار کننده در کنار سفره هفت سین، عکسی به یادگار گرفتند.

گفتنی است سومین چهارشنبه، «یئل چرشنبه سی» (چهارشنبه باد) است. این چهارشنبه در بین مردم با نام های «چارشنبه برخیزاننده توفان»، «چارشنبه باددار»، «چارشنبه توفان دار» و «چارشنبه حیدر» معروف است. این چهارشنبه و هفته مربوط به آن مصادف با ورزش بادهای نوروزی، «بایرام یئلی» است.

در نغمه ها، افسانه ها و روایت های مختلف ترکی آذربایجانی، اشاره های زیادی به خدای باد (رب النوع باد) شده است؛ از آن جمله می توان به باور مرسوم زیر اشاره کرد:

* باورهای کهن، باد و توفانی که در این چهارشنبه بر ؛ خیزد زمین را می ؛ پیماید و باد و آتش بیدار شده را به جنبش در می ؛ آورد و آمدن بادهای گرم یا سرد را خبر می ؛ دهد. باد گویی نفس تازه می گیرد و با ورزش خود آب و هوا را تغییر می دهد و خاک را زیر و رو می کند تا آرام آرام بیدار شود.

* در این چهارشنبه مردم بر سر مزارع خود رفته و برای باد ترانه هایی می خوانند و از او دعوت می کنند تا بیاید و در آمدن بهار به زمین کمک کند. نمونه ای از این ترانه ها چنین است:

بایرام یئلی چارداخلاری بیخاندا

نوروز گوئی، قارچیچکی، چیخاندا

آغ بولوتلار کؤینکلرین سیخاندا

بیزدن ده بیر یاد ائلییه ن ساغ اولسون

دردلریمیز قوی دیکلسین، داغ اولسون

یعنی:

وقتی باد نوروزی آلاچیق ها رو می اندازد

گل نوروز(زنبق) و گل قارچیچک(حسرت) باز می شود

وقتی ابرهای سفید پیرهن خود را بفشارد

از ما هم هرکی یاد کنه سلامت باشه

بزار دردهایمان گفته بشه، کوه بشه

*گولپری نین آریاسی

خان مرادین یارماسی

نابات دا دالدا قالدی

اوشاقلار داردادا قالدی

چیئنیمه دوشدو باشیم

یاتدی دگیرمان داشیم

یئللی بابام، یئل بابام

تئللی بابام، تئل بابام

یعنی:

جو گلپری می ماند

بلغورخان مراد می ماند

نابات هم عقب می افتد

کودکان به سختی می افتند

شانه ؛ هایم آویزان می ماند

سنگ های آسیاب می خوابند

بابای وزنده ام، بابا باد

بابای گیسو پریشانم، بابا باد.

* داغدان یئل اسیر یئنه

صبریمی کسیر یئنه

گنتدیم، منی ائيله دین

بولندا اسیر یئنه

یعنی:

از کوه باد می وزد باز

صبرم را می برد باز

رفتم ، مرا نمودی

درراحت اسیر باز

*طبق آداب و رسوم، در هفته سوم خانه تکانی شروع می کنند و گوشه گوشه خانه را از گرد و خاک تمیز می کنند؛ از جمله تکاندن قالیچه ها و فرش ها و پاک کردن پنجره ها و شیشه ها. همچنین لحاف و تشک و پتو ها رو در خانه پهن می کنند تا هوا بخورد و نم نگیرد.

*در این چهارشنبه به زیارت اقوام از دست رفته می روند و آنها را یاد کنند.

* در این چهارشنبه هم آتش روشن می کنند و از روی آن می پرند و در سفره چهارشنبه خشکیار می چینند.

شعر معروف این چهارشنبه:

آی یئل بابا، یئل بابا

تئز گل بابا، گل بابا

چنویر بیزیم خیرمانی

آلتینا وور سامانی
دن داغیلیپ داغ اوسون
یئل بابامیز ساغ اولسون
آی یئل بابا، یئل بابا
قوربان سنه، گل بابا
یعنی:

آی بابای باد، بابای باد
زود بیا بابا، بیا بابا
خرمن ما را برگردون
کاه رو به زیر بیانداز
دونه ها بریزه کوه بشه
بابای بادمون سلامت بشه
ای بابای باد، بابای باد
قربان شما، بیا بابا
* یئل استر، توز کوپارار
آغاجدان گوز آپارار
یئل گلن بلانی
یئل اوزو آپارار
یعنی:

باد می وزه، گرد به پا میکنه
از درخت خاکستر میبره
بلایی که از باد میاد
باد خودش میبره

*در چنین روزی فرزندان آذربایجان که بخاطر سرمای زمستان چند ماهی به دور از همبازیهای خود اغلب در خانه سپری کرده اند بیرون آمده و حین بازیهای ملی اشعاری در رابطه با «یئل» میخوانند
مثلاً؛

* گۆی گورلاییر، یئل اسیر
شیمشک شاخیر، گون چیخیر
باز گلمه به تله سیر
سئوینجدن کاریخیر
یعنی:

آسمان می خروشد، باد می وزد
رعد می زند، آفتاب درمی آید
بهار برای او مدن عجله داره
انگار از شوق زیاد هول شده

*در این روز پرندگانی که معمولاً در طول زمستان به خانه های مسکونی پناه می آوردند با آرزوی برآورده شدن خواسته ای آزاد می شود.

در چهارشنبه «باد» سنتی دیرین نیز جاری است که : «یئل چرشنه سی گنجه سی سویود آغاجینین آلتینا گندیب نییت ائله، «یئل بابانی» چاغیر. یئل بابا سنین سسین ائشیدیبسه، سویودون بوداق لارینی توپراقا توخوندورسا، آرزوی ZWJ& لارین یئرینه ییتر.»

بدین گونه که بعضی ها نیز زیر درخت «سویود»(بید مجنون) رفته و آرزوئی می کنند اگر آرزویشان برآورده شود شاخه های بید را باد به پائین حرکت می دهد و اگر بالا حرکت دهد برآورده نمی شود. عین حرکت سر انسان موقع بله یا نه گفتن.

MEFDA PHOTO

Sanaz Bohlouli

چهارشنبه های باستانی (ماد)   موزه جرشنبه سی